

Vasso tasapainoilee erikokoisten kuntien tarpeiden välillä

Pienten kuntien palveleminen on iso haaste Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukselle Vassolle. Toisaalta se palvelee myös Turkua ja alueen isompia kuntia ja rakentaa molempia hyödyttävää yhteistyötä.

Sosiaalialaa kehitetään hankkeilla, joiden keskiössä osaamiskeskukset joutuvat toimimaan. Vasson toimitusjohtaja **Markus Hemmilä** on huolissaan siitä, että pienet kunnat jäävät hankkeista sivuun.

”Hankekehittäminen sopii huonosti maakuntaan, jossa on paljon alle 2 000 asukkaan kuntia. Niistä ei aina löydy rahaa 25 prosentin omaan osuuteen eikä vähillä työntekijöillä ole aikaa monen osa-alueen hankkeisiin.”

”Sosiaalipoliittisesti ajatellen pitäisi luoda kehittämismahdollisuuksia niille, joilla resursseja on vähiten. Toki tiedollista köyhyyttä, osaamisen kehittämistarpeita, on isommissakin kunnissa. Meidän pitää vastata erikokoisten kuntien tarpeisiin ja luoda sellaista yhteistyötä, josta molemmat hyötyvät”, Hemmilä toteaa.

Tänä vuonna selvitetään, miten paljon erityyppiset kunnat ovat mukana osaamiskeskuksen toiminnassa. Siltä pohjalta Vassossa kehitetään toimintamallia, joka palvelisi paremmin myös pieniä kuntia. Erilaiset seminaarit ja asiantuntija- sekä sosiaali-johtajien ryhmät tavoittavat ihmisiä kaikenkokoisista kunnista. Myös konsultaatiopalvelut hyödyttävät pieniä kuntia. Vasso tarjoaa kunnille muun muassa lastensuojelun juridista konsultaatia.

Maakunnan yhteishengen kohottaja

Myös seutukehittäminen ja seudulliset kehittämissyksiköt ovat Varsinais-Suomelle pulmallisia, sillä seudutkin ovat pieniä, niillä on 20 000–40 000 asukasta. Vasso onkin lähtenyt kehittämään sosiaalialaa maakunnallisesti.

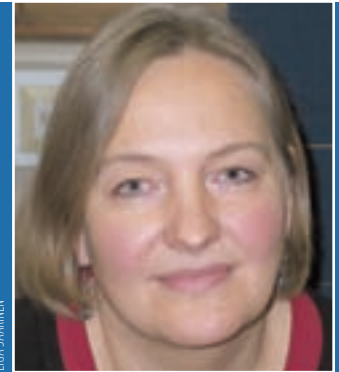
”On välttämätöntä koota kehittämistarpeita ja vaikuttaa sosiaalipoliittikkaan maakunnallisesti. Kun kokonaisuus on hahmotettu, on luotu maakunnallisia hankkeita ja sijoitettu joi-tain hankkeita eri seuduille. Yhteistyötä rakennetaan myös samankaltaisten kuntien välille seuturajat ylittäen”, Hemmilä sanoo.

Varsinais-Suomessa sosiaalialan yhteistyöperinteitä ei ole paljon. Vasson on pitänyt koota alan ihmisiä yhteen ja kohottaa maakuntahenkeä. Viime keväänä sitä kohotettiin varsinaissuomalaisella sosiaalialan huippukokouksella, jossa puhujia oli ministeri **Liisa Hys-sälästä** eduskunnan varapuheenmies **Ilkka Kanerva** ja maaherra **Rauno Saaren**. Mukaan oli kutsuttu päättäjiä, sosiaali- ja terveysalan johtoa sekä opetuksen ja tutkimuksen edustajia. Yleisömenestyksen saavuttaneessa seminaarissa luotiin yhteistä näkemystä sosiaalialan tilasta ja kehittämistarpeista.

”Onnistuneesta seminaarista

Markus Hemmilä painottaa, että osaamiskeskustyön lähtökohdaksi ovat käytännön työssä olevien ihmisten tarpeet ja ideat. Niiden pohjalta syntyvät oikeanlaiset hankkeet. Pitää myös turvata se, että ideat pääsevät itse hankkeisiin mukaan.

Maahanmuuttajatyö on yksi Vasson erityisalueista. Merja Anis tekee väitöskirjaa lastensuojelusta maahanmuuttajaperheissä. ”Työntekijät tarvitsevat näistä kysymyksistä konsultaatiota. Sitä voisi harvinaisiin kysymyksiin saada myös muista Pohjoismaista.”

innostuneena järjestämme vastaavia kokouksia tulevaisuudessa kerran vuodessa. Seminaarien retoriikka ei kuitenkaan riitä vaan tarvitaan tekoja”, Hemmilä sanoo.

Seminaarien lisäksi osaamiskeskusväen kiertäminen kunnissa on tehnyt Vassoa kunnille tutuksi ja luonut rakenteita yhteiselle toiminnalle. Sosiaali-johtajien seudulliset työkokoukset ovat vakiintumassa alueellisen toiminnan pohjaksi.

Asiantuntijaryhmät kokoavat maakunnan ammattilaisia pohdittamaan eri sisältöalueita, kuten lastensuojelua. Ne ovat kehittämisen moottori. Niissä ideoidaan hankkeita ja seudullisia ke-

hittämissyksiköitä.

”Sosiaali-johtajat ovat sanelleet, että nyt he tuntevat kuuluvansa johonkin. Maakunnassa on sosiaalialan ihmisten yhteinen porukka, jota on kaivattu.”

Selkärankana sosiaalialan kehittämishanke

Vaikka hankkeissa on pulmanasa, sosiaalialan kehittämishanke on Vasson toiminnassa keskeinen. Sillä saadaan kuntia ja muita toimijoita sitoutumaan kehittämiseen ja yhteistyöhön.

”Se legitimoi osaamiskeskusten ja kuntien sosiaalitoimien työtä ja tarpeita kuntapäätäjille. Se on myös selvä osoitus sii-

Kuntien ja järjestöjen yhteenliittymä

Varsinais-Suomessa sosiaalialan osaa-
miskeskustoimintaa hoitaa laajapoh-
jainen osakeyhtiö Oy Vasso Ab. Sen pe-
rustivat maakunnan suurimmat kaupungit ja
kunnat sekä yliopistot ja monien järjestöjen
yhteinen Palveluverkkosäätiö. Järjestötoiminta
on Varsinais-Suomen vahvuus. Yhteistyötä jär-
jestöjen kanssa on erityisesti perhekeskus-
työssä ja varhaisessa puuttumisessa.

Vasson osakkaita on 44, joista kuntia on
35. Osakkuudesta riippumatta kaikki kunnat
voivat osallistua toimintaan.

Varsinais-Suomessa on viisi seutukuntaa,
56 kuntaa ja niissä noin 450 000 asukasta.

Alle 2 000 asukkaan kuntia on 23. Turku on
ainoa yli sadantuhannen asukkaan kaupunki.

Vasson alueella, etenkin Turunmaalla, on
ruotsinkielisiä ja kaksikielisiä kuntia. Niiden
asioissa on yhteistyötä ruotsinkielisen osaa-
miskeskuksen kanssa.

Vassolla on kaksi vakituista työntekijää: toi-
mitusjohtaja **Markus Hemmilä** ja kehittä-
mispäällikkö **Merja Anis**. Lisäksi Vassossa
työskentelevät suunnittelija, toimistoassis-

tentti, seutukehittäjä ja projektityöntekijöi-
tä vammaispalvelu-, lastensuojelu, päivähoito
ja tietohallintohankkeissa. Laaja hanke on
SYKE 2004, joka kehittää maakunnan, seu-
tukuntien ja kuntien hyvinvointipoliittisia
ohjelmia. Niiden parissa työskentelee kaksi
työntekijää.

Osaamiskeskus sijaitsi aluksi Turun yli-
opistolla, mutta elokuusta 2003 se on toimi-
nut Kaarinassa samoissa tiloissa sosiaali- ja
terveystoimen työntekijöiden kanssa.

Erityisalueena tiedon hallinta

Koska sosiaalialan työ perustuu tietoon, tie-
tohallinto ja tiedon käsittelyä ja etsimistä hel-
pottava tekniikka ovat tärkeitä. Kunnat tar-
vitsevat näihin asioihin tukea ja apua.

Vasso on tehnyt yhteistyössä Turun kaup-
pakorkeakoulun ja ammattikorkeakoulun
kanssa kuntien tietohallintoa koskevan selvi-
tyksen ja perustanut sosiaalihuollon IT-neu-
vottelukunnan, jollaista muissa maakunnissa
ei ole. Terveydenhuollossa neuvottelukuntia
on sairaanhoitopiireissä. Neuvottelukunta laa-

tii maakunnallisen sosiaalialan tiedonhallin-
tastrategian ja suunnittelee maakunnallista
yhteistyötä ja hankkeita tieto- ja viestintätek-
niikan hyödyntämiseksi.

Yhteistyötä terveydenhuollon kanssa

Sosiaalialan kehittämishanke ja kansallinen
terveydenhuolto-ohjelma lähtivät valtakun-
nallisesti eri aikaan ja eri tahtiin liikkeelle. Vas-
sossa sosiaalialan ja terveydenhuollon hank-
keita sovitetaan yhteen, koska asiakasryh-
mätkin ovat pitkälti yhteisiä. Hankkeita to-
teutetaan ja koulutusta järjestetään yhdes-
sä. Esimerkiksi lapsia koskevissa hankkeissa
neuvoloiden henkilöstö on mukana.

Yhteistyö näkyy hyvin tietohallinnon ke-
hittämisessä. Osaamiskeskuksen johtaja on
jäsenenä terveydenhuollon IT-neuvottelu-
kunnassa ja terveydenhuollon edustaja taas
sosiaalialan IT-neuvottelukunnassa. Tieto-
teknologiassa pitemmällä olevan tervey-
denhuollon kokemuksista otetaan oppia.

Vasso verkossa www.vasso.fi

tä, että pienet kunnat eivät voi
enää toimia yksinään”, Hem-
milä korostaa.

Vasso on yhdessä kuntien
kanssa laatinut sosiaalialan ke-
hittämishankkeen maakunnal-
lisen toimintaohjelman. Siihen
kuuluu lukuisia hankkeita, seu-

tukehittäjien työtä ja niiden
pohjalta pysyvien seudullisten
kehittämissyksiköiden rakenta-
mista, jotta kehittämistyö saa-
taisiin jatkuvaksi.

Hemmilästä kehittämishank-
keen teemat ovat keskeisiä, mut-
ta siitä myös puuttuu tärkeitä

asioita, kuten sosiaalisten on-
gelmien ehkäisy sekä maahan-
muuttaja- ja työllistymisasiat.

Vasson kehittämisapäällikkö
Merja Anis lisää, että konsul-
taatiopalvelujen kehittäminen
on yksi puuttuva asia. Vassossa
niitä kehitetään muun muassa

lastensuojeluun ja maahan-
muuttajatyöhön. Konsultti on
vastaisuudessa entistä helpom-
pi löytää, koska Vasso on ke-
rännyt rekisteriin tiedot sosia-
alialan asiantuntijoista, joita
voi kysyä neuvoo. Rekisteri
löytyy lähiaikoina Vasson koti-
sivuilta.

KOMMENTTI

Mitä hankemaailma on tehnyt sosiaalialalle?

Vasson toimitusjohtajan **Markus Hem-
milän** mielestä tarvittaisiin valtakun-
nallinen arvio siitä, mitä hankemaail-
ma on sosiaalialalle merkinnyt 10–15
vuoden aikana. Ajatus kuulostaa hyvältä.

Hankeväsymystä näkee kaikkialla. Aina vaan
uusien hankkeiden aloittaminen ja lopettami-
nen vaatii valtavasti työtä ja aikaa.

Hankkeissa syntyy hyviä työkäytäntöjä, mut-
ta kuka arvioi pätevästi sadat tai tuhannet hank-
keet, löytää helmet niiden joukosta ja suodat-
taa niissä tuotetun tiedon osaksi perustyötä.
Kehittämisen pitäisi mahtua käytännön työ-
hön, ettei tuloksia tarvitsisi sinne erikseen vä-
littää. Nykyisin työntekijät ovat kuitenkin si-
dottuja arkiseen työhönsä. Työtään voi kehittä-
mään lähinnä omasta kiinnostuksesta omalla ajal-
laan. Hankkeisiin tulee usein työntekijöitä muu-
alta kuin perustyöstä. He pääsevät hankkeisiin
oppimaan ja kehittymään.

Sosiaalialan kehittämishanke pyrkii takaa-
maan kaikille kansalaisille laadukkaat sosiaali-
palvelut asuinkunnasta riippumatta. Kun pal-

veluja parannetaan hankkeilla, paranevatko ni-
menomaan köyhimpien ja pienimpien kuntien
asukkaiden palvelut?

Hankkeiden suunnitteluun ja niihin osallis-
tumiseen tarvitaan henkilökuntaa, aikaa ja ke-
hittämisasennetta. Kaikkia sosiaalipalveluita
hanskassaan pitävä kunnan ainoa sosiaali-
työntekijä ei repeä joka osa-alueen hankkeisiin.
Käykö niin, että kurjimmat kunnat kurjistuvat
ja kehittämiskykyiset kunnat kehittyvät en-
tisestään.

Mikä on palveluiden tarvitsijoiden suhde
hankkeisiin? Miten kuntalaiset saavat niistä tie-
toa? Hankkeisiin pääsevät asiakkaat saattavat
saada parempaa palvelua kuin muut. Miten on
tällöin kansalaisten yhdenvertaisuuden laita?

Monesti sosiaalihuollon asiakkaat tarvitse-
vat pitkään apua. Palveluiden pitäisi olla pysy-
viä ja pitkäjänteisiä. Miten määräaikaiset hank-
keet sopivat tähän yhtälöön? Selvitettäviä asioi-
ta on yllin kyllin.

Erja Saarinen

Painopisteenä lapset, perheet ja vammaiset

Valtakunnallinen kehittämis-
hanke painottaa lähes jokaista
sosiaalihuollon osa-alueetta.
Kahden vakituisen työntekijän
Vasson on pitänyt rajata paino-
pisteitään. Etusijalla ovat lasten,
nuorten ja perheiden palvelut
sekä vammaispalvelut. Sosiaali-
työn kehittäminen ja sosiaali-
alan työntekijöiden osaamisen
lisääminen ovat oma painotuk-
sensa. Vanhustenhuolto saa
odottaa vuoroaan.

Hemmilä ja Anis painottavat,
että osaamiskeskuksessa on ol-
tava vankkaa osaamista niiltä
alueilta, joita se kehittää. Ei riit-
tä, että keskus on vain yleinen
koordinaattori ja kehittämisen
osaaja.

Ensimmäiset maakunnalliset
hankkeet koskevat vammais-
palveluita ja lastensuojelua. So-
sialityön kehittäminen on haas-
tavaa, koska kaikissa kunnissa
ei ole sosiaalityöntekijää vaan

johtava viranhaltija hoitaa asiakastyön. Myös suurempiin kuntiin voi olla vaikea saada sosiaalityöntekijöitä. Kuntien yhteistyötä tarvitaan ja näköpiirissä on seutukunnallisia sosiaalityön yksiköitä.

Tutkimuksen hankala asema

Osaamiskeskusten tehtävä on lähentää käytännön työtä, tutkimusta ja koulutusta. Anis toivoo, että hankkeissa voisi enemmän painottaa tutkimusta, mutta siihen ei löydy rahoitusta.

Hemmilä huomauttaa, että tutkimustietoa tuotetaan valtavasti eikä sitä pidä kritiikittömästi lisätä. Osaamiskeskuksen omaksi tutkimukseksi sopii vaikkapa Vassossa tehty kuntien lastensuojelu- ja päivähoitosuunnitelmien analysointi tai kuntien tietohallintaselvitys. Ne antavat käyttökelpoista tietoa keskuksen työhön.

”Käytännön työntekijöiden tutkimusaiheita pitäisi välittää tutkijoille ja tutkimustietoa valikoidusti käytäntöön. Voisi järjestää esimerkiksi tiedon tiivistämisspäiviä. Yhteiskunta on aika laiska, kun se ei huolehdi siitä, että tutkimuksissa ja hankkeissa tuotettua tietoa suodatettaisiin loppuun asti tiedon tarvitsijoille.”

Jos osaamiskeskuksella olisi rahaa...

Hemmilä kaipaasi hankerahan sijaan ”rauhallista rahaa” pitkäjänteiseen kehittämiseen. Osaamiskeskuksset olisivat rahalle hyvä sijoituskohde. Lisärahalta tuotettaisiin tarvittavaa kehitystyötä erityyppisille kunnille.

”Perusrahoituksella pitäisi saada palkattua pääalueiden, kuten lastensuojelun, kehittäjät. Lisäksi tarvittaisiin sosiaalialan tiedon hallinnan, koulutuksen ja arvioinnin osaajia. Työntekijöiden koulutustarpeita pitäisi jäsentää ja räätälöidä heille koulutusta yhdessä kouluttajien kanssa. Arviointipalveluja pitäisi tarjota. Niitä kunnat kyselevät hankkeiden ja palveluiden vaikuttavuuden arviointiin. Jo kuuden ihmisen vakinainen tiimi saisi paljon aikaan.”

Erja Saarinen